

11.05.2021.

Sveicināti LIFE GoodWater IP ziņu lapā!

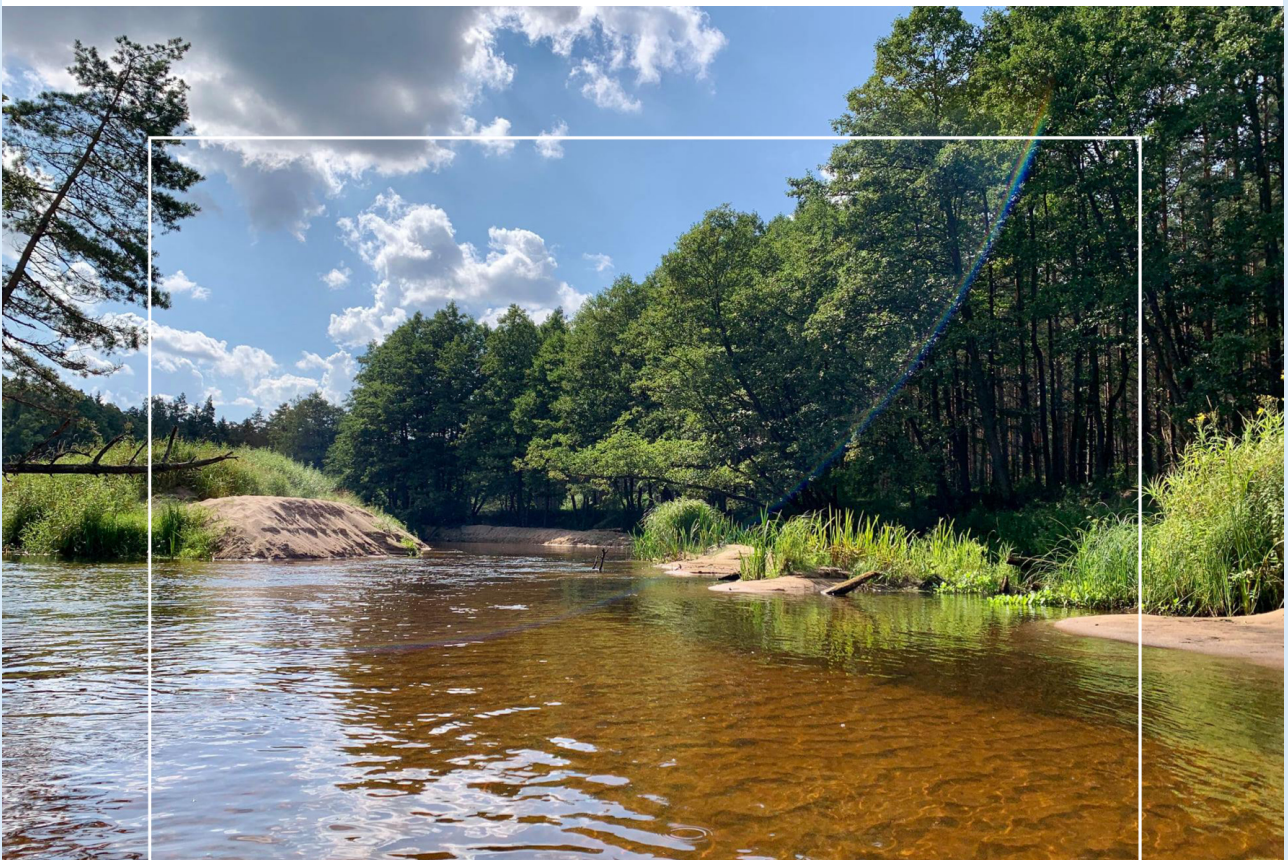
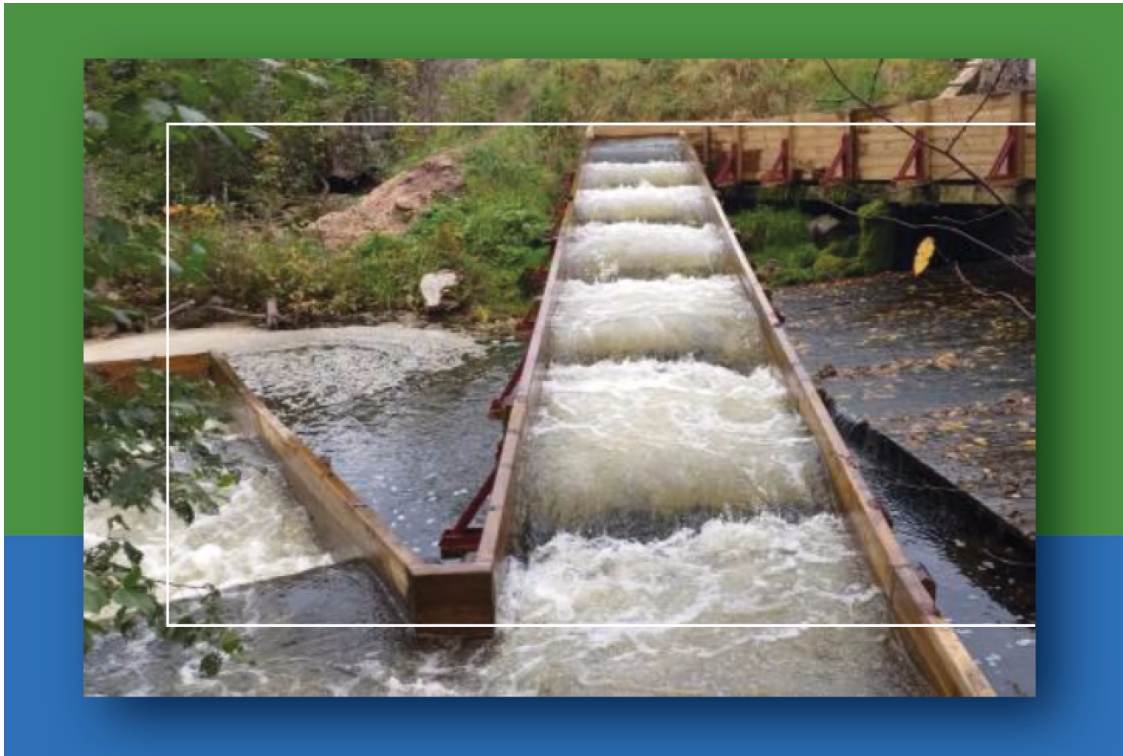

Foto: Laura Bojaņjuka

Šajā numurā stāstīsim:

- Par ideju konkursu grantiem zemu izmaksu iniciatīvām virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanai
- Par notekūdeņu apsaimniekošanas labās prakses demonstrāciju vietas izveidi Engures ciemā
- Par ieceri būvēt jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas Nākotnes ciemā
- Par upju plūduma šķēršļu nojaukšanas potenciālu Eiropā

Izsludinām ideju konkursu mazo grantu programmai

Zivju ceļš Līgatnē, foto: Anda Ruskule

Lai palīdzētu uzlabot virszemes ūdeņu kvalitāti, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) sadarbībā ar partneriem 30. aprīlī izsludināja konkursa pirmo kārtu ideju atlasei LIFE GoodWater IP projektā un aicina iedzīvotājus, uzņēmējus, pašvaldības un nevalstiskās organizācijas pieteikties mazo grantu programmai.

Vadlīnijas un informācija par pieteikšanos grantam pieejama LLKC un projekta mājaslapās www.goodwater.lv un LLKC mājaslapā www.llkc.lv. Projekta ideju iesniegumus pieņemsim laikā no **30. aprīļa līdz 31. maijam**.

Lasīt vairāk

Izveidota labās prakses demonstrāciju vieta Engurē

2020. gada nogalē noslēgušies projekta LIFE Goodwater IP sagatavošanās darbi labās prakses demonstrāciju vietas izveidei punktveida piesārņojuma samazināšanai. Engurē veikts pētījums un izstrādāts novērtējuma ziņojums, izveidots

decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistrs, novērtēti Engures ciema centralizēto notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības rādītāji, kā arī veikts Engures iedzīvotāju un tūristu skaita monitorings un izveidots Engures ciema gruntsūdeņu hidroģeoloģiskais modelis.

Foto: Magda Jengena

[Lasīt vairāk](#)

Nākotnes ciemā būvēsim jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas

Foto: Edgars Pogoželskis

LIFE GoodWater IP projektā Jelgavas novada Nākotnes ciemā būvēs jaunas sadzīves notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

Projekts nodrošinās līdzfinansējumu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu projektēšanai un būvniecībai. Pašvaldība to uzskata par jaunas lappuses pāršķiršanu Glūdas pagasta Nākotnes ciema iedzīvotāju dzīves komforta uzlabošanā attiecībā gan uz smaku

novēršanu, gan Auces upes ūdens piesārņojuma samazināšanu pašreizējo attīrīšanas iekārtu (NAI) apkārtņē.

Jaunās NAI, pamatojoties uz piegādātā dzeramā ūdens un novadītā sadzīves notekūdeņu apjomu datiem, tiek plānotas ar jaudu 100 m³/diennaktī. Tās veidos divas BIO-50 tehnoloģiskās līnijas. Viena no projekta aktivitātēm ir arī NAI darbības prototipa izveide turpat Nākotnes ciemā, kas būs gluži kā dabaszinātņu “zaļā klase,” – lai ikvienam, kuru interesē šie tehnoloģiskie procesi, varētu demonstrēt, kā praksē darbojas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, un kas cilvēkiem savā rīcībā būtu jāievēro, lai saudzētu dabu.

Lasīt vairāk

Ļausim upju ūdeņiem plūst!

Ieskats Sworld Wildlife Fund Šveices nodaļas uzdevumā veiktajā pētījumā par Eiropas upju atkalsavienošanas potenciālu, vadošais autors Ulrihs Švarcs (Ulrich Schwarz), FLUVIUS, Floodplain Ecology and River Basin Management, Vīne, Austrija

Foto: Estere Rožkalne

Eiropas upju tīkls ir vissadrumstalatākais pasaulē, un tas ir iemesls kritiskam bioloģiskās daudzveidības samazinājumam, tajā skaitā zivju un daudzu citu saldūdens sugu izzušanai.

Eiropas Savienības (ES) finansētajā AMBER projektā 2020. gadā visā Eiropā tika konstatēti vairāk kā 600 000 šķēršļu upēs un grāvjos, un tiek lēsts, ka kopējais šķēršļu skaits varētu pat pārsniegt miljonu. Ir nepieciešams veikt uzlabojumus, lai Eiropā nodrošinātu upju brīvu plūdumu. Dažādu šķēršļu – dambju, aizsprostu, caurteku un citu veidojumu - likvidēšana ir nozīmīgs un efektīvs veids, kā atjaunot upes plūdumu, un to darīt iesaka arī ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam.

Savukārt World Wildlife Fund Šveices nodaļas uzdevumā veiktais U.Švarca pētījums piedāvā sākotnējo upju šķēršļu skaita novērtējumu Eiropā, par prioritāti nosakot šķēršļu nojaukšanu un šādas šķēršļu nojaukšanas iespējamo rezultātu – samazinājumu par 30 000 šķēršļu. Pētījumā no vairāk kā 30 000 novērtētajiem šķēršļiem uz lielākajām upēm ir identificēti 858 šķēršļi ar lielu atkārtota savienojuma iespējamību, kas ļautu atjaunot upju plūdumu 14 000 km garumā.

Pētījums identificē 7200 šķēršļus Eiropā (no tiem 6600 ES) ar vismaz labu potenciālu, kas ļautu atkal savienot aptuveni 42 900 km upju (37 000 km ES teritorijā,) bet vēl 11 100 šķēršļiem ir vidējs potenciāls, un tie ļautu atkalsavienot 38 700 km upju.

Ūdeņu dabiskā plūduma šķēršļu – potenciālo nojaukšanas kandidātu – blīvums Eiropā nav vienmērīgs. Visvairāk šķēršļu ir Centrālajā un Rietumeiropā ar vislielāko blīvumu Alpu kalnu apgabalos, salīdzinoši mazāk šķēršļu ir Austrumeiropā, Balkānu reģionos un Skandināvijā.

Foto: WWF

Kurus šķēršļus jānojauc?

Atkārtota savienojuma potenciāla novērtējumā ir ņemti vērā vairāki kritēriji – atjaunojamā upes posma garums, zemes izmantojums (dabiskie biotopi gar atkalsavienojamajām upēm), piekrastes zona, tajā skaitā palienes gar atjaunoto upes posmu, atjaunotā posma aizsardzības statuss, kā arī šķēršļa atrašanās aizsargājamā teritorijā (piemēram, *Natura 2000*).

Šie kritēriji ļauj izprast, cik būtiski ir apsvērt šķēršļu nojaukšanas ietekmi ne tikai atjaunotā upes tecējuma posma garuma ziņā, bet arī hidromorfoloģiskās kvalitātes uzlabojumu kontekstā, kā arī sānu (laterālo) savienojumu atjaunošanā, nodrošinot palieņu un mitrāju atjaunošanu.

Šķēršļiem, kas klasificēti ar augstu vai labu potenciālu, ir ievērojamas priekšrocības dabiskā plūduma atjaunošanas ziņā, sedimentu pārvietošanās un ūdens sugu migrācijas iespēju ziņā, kā arī uzlabo apstākļus saldūdens un piekrastes dzīvotnēm.

Šo šķēršļu novākšana var dot nozīmīgu ieguldījumu ES dabas atjaunošanas mērķu sasniegšanā, kā arī laba vai potenciāli laba ūdeņu stāvokļa sasniegšanā (ES Ūdens Struktūrdirektīvas galvenie mērķi).

Piedāvātais pētījums dod pamatu uzsākt diskusiju plašākā sabiedrībā par šķēršļu nojaukšanu, un tas sniedz atbalstu Eiropas līmeņa un nacionālajām institūcijām ūdeņu tecējumu kavējošu šķēršļu nojaukšanas plānu izstrādei. Tā kā vairums ES ūdeņu pārraudzības institūciju jau ir iesaistītas šķēršļu nojaukšanā, pētījums var sniegt skatījumu uz lielāku upju atbrīvošanu no šķēršļiem un to, kādu potenciālu labumu tas var dot.

Šis pētījums ir vērsts uz vienu šķēršļu nojaukšanas aspektu – atkārtota savienojuma potenciālu. Papildu pētījumi būtu nepieciešami, lai noteiktu prioritāri nojaukamos šķēršļus, apsverot funkcionalitātes aspektus un iekļaujot mazās upes, kas bieži ir kritiski nepieciešamas ekosistēmas.

Foto: Zušu mazuļi, Tim Watts

Brīvi plūstošas upes ir milzu vērtība bioloģiskās daudzveidības un labvēlīga klimata nodrošināšanai. Upju tecējuma atjaunošana palīdzētu sasniegt bioloģiskās daudzveidības mērķus un atkal atgriezt virszemes ūdeņus labā stāvoklī, tāpēc šķēršļu novākšana būtu jāveic bez kavēšanās.

Par pētījumu uzzināt vairāk

LIFE GoodWater IP projekta vadošā partnera Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra komentārs:

Latvijā līdz šim vairāk ir bijusi vērsta uzmanība uz mazajām hidroelektrostacijām (HES) kā šķērslim upju dabiskam tecējumam. Tomēr pēdējos gados mūsu kolēģi ir veikuši apjomīgu darbu, apkopojot informāciju no dažādiem datu avotiem, ortofoto un apsekojumiem dabā, un kopējais šķēršļu skaits uz Latvijas upēm ir ap 1200 - tie ir gan veci dzirnavu aizsprosti, gan dažāda veida slūžas, gan cilvēku veidoti akmeņu krāvumi peldēšanās vajadzībām un daudz kas cits. Ja salīdzina ar situāciju Eiropas valstīs, tad mums Latvijā vidēji ir 1 šķērslis uz katriem 17 km upes, kas ir krietni mazāk nekā citviet.

Protams, arī Latvijā ir vairākas vietas, kur dažādu šķēršļu uz upēm ir krietni vairāk - tās ir Skaldas upe Kurzemē un Abula upes baseins Vidzemē, kur ir aptuveni 1-2 dambji uz katriem 2-3 km upes. Lai panāktu lielāko efektu migrācijas ceļu atbrīvošanai, ir ļoti svarīgi šos identificētos šķēršļus nojaukt prioritārā secībā - un pie tā Latvijā pašlaik tiek strādāts. Šī gada beigās būs pieejams pirmais prioritāri nojaucamo šķēršļu saraksts Latvijā. Jau šobrīd ir skaidrs, ka lielākā nozīme migrācijas ceļu atbrīvošanai primāri ir to šķēršļu nojaukšana, kas atrodas tuvāk upju grīvām, tādējādi atbrīvojot ceļu uz/no jūras migrējošajām zivju sugām, un tālāk skatoties uz šķēršļiem upes augštecē. Protams, ne vienmēr šķēršļus ir iespējams nojaukt, un tad der tādi risinājumi kā zivju ceļu izbūve. Pats jaunākais zivju ceļš Latvijā ir uzbūvēts uz Rīvas upes Kurzemē.

Kas mēs esam?

Projekta partneru sanāksme 2021. gada 19. februārī

Projektā kopā strādā 19 Latvijas organizācijas:

Vadošais partneris:

- valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"
www.lvgmc.lv

Valsts pārvaldes institūcijas:

- Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
www.varam.gov.lv
- Latvijas Republikas Zemkopības ministrija
www.zm.gov.lv

Zinātniski pētnieciskās iestādes:

- Latvijas Lauksaimniecības universitāte

Vietējā un reģionālā līmeņa institūcijas:

- Engures novada pašvaldība
www.enguresnovads.lv
- Jelgavas novada pašvaldība
www.jelgavasnovads.lv

Valsts īpašuma pārvaldības organizācijas:

- valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"
www.zmni.lv
- akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"
www.lvm.lv

Nevalstiskās organizācijas:

- Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija

www.llu.lv

- Latvijas Universitāte
www.lu.lv
- Latvijas Valsts mežzinātnes institūts
"Silava"
www.silava.lv
- Pārtikas drošības, dzīvnieku
veselības un vides zinātnes institūts
BIOR
www.bior.lv
- SIA "Procesu analīzes un izpētes
centrs"
www.paic.lv

www.lwwwa.lv

- "Zemnieku Saeima"
www.zemniekusaeima.lv
- Pasaules Dabas fonds
www.pdf.lv
- "Baltijas krasti"
www.baltijaskrasti.lv
- Latvijas Dabas fonds
www.ldf.lv
- Baltijas Vides Forums
www.bef.lv
- Latvijas Lauku konsultāciju un
izglītības centrs
www.llkc.lv

Sandis Dejus, Biedrības "Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija," izpilddirektors

Iepriekšējā izdevumā iepazīstinājām lasītājus ar LIFE GoodWater IP projekta vadītājiem. Šoreiz un turpmāk prezentēsim projekta partnerus. **Šoreiz iepazīstinām ar Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociāciju.**

Jau teju divdesmit gadus strādājis ūdenssaimniecības nozarē un ar to saistītu jautājumu risināšanā, sākot ar cauruļvadu izbūvi un tranšeju rakšanu un beidzot ar specifisku zinātnisku pētījumu veikšanu, kuru rezultātā ieguvis inženierzinātņu doktora grādu (Dr.sc.ing.) Rīgas Tehniskajā universitātē.

Līdz šim strādājis dažādu zinātnisku un infrastruktūras projektu realizācijā, bet šobrīd projektā koordinē ūdenssaimniecības nozares attīstībā ļoti svarīgā notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas problēmjautājuma risināšanu un nacionāla mēroga stratēģijas izstrādi.

Dana Grīntāle, LIFE GoodWater IP partnera - biedrības "Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija" (LŪKA) - projektu vadītāja asistente

Maģistra grāds vadībizinātnē (Mg.oec.), kas iegūts Rīgas Tehniskās universitātes Starptautisko ekonomisko sakaru un muitas institūtā.

Lai gan nākotnes plāni agrāk tika saistīti ar medicīnu, žurnālistiku vai ekonomiku – jau studiju gados dzīve ievirzīja vides nozarē, 2004.gadā uzsākot darba gaitas Vides ministrijā. Ja darbs valsts sektorā vairāk bija saistīts ar dažādu vides infrastruktūras projektu iepirkumu organizēšanu un ieviešanu, tad 2013.gadā, nonākot LŪKA komandā pavērās jauni izaicinājumi vides nozares jautājumu risināšanā no nevalstiskā sektora skatupunkta.

Skaidru redzējumu ikvienā situācijā un enerģisku dzīves pieeju smeļas krustvārdu mīklās, jogā un dažādās ārtelpu aktivitātēs kopā ar ģimeni. Gan valsts sektorā, gan biedrībā gūtā profesionālā pieredze radīja priekšnoteikumus, lai piedalītos LIFE GOODWATER IP tapšanā un īstenošanā.

Izdevumu sagatavoja:

Margarita Apine

LIFE GoodWater IP komunikācijas vadītāja, Pasaules Dabas Fonds

✉ mapine@pdf.lv ☎ +371 26463899

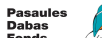
Izdevuma redkolēģija:

Iveta Grudovska, Zemnieku Saeima
Dace Strigune, Baltijas Vides Forums
Ilze Priedniece, Latvijas Dabas Fonds
Margarita Apine, Pasaules Dabas Fonds

©Izdevums ir LIFE GOODWATER IP īpašums,
aicinām to izmantot un pārpublicēt, lietojot atsauci uz projektu.

Integrētais projekts "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai" (LIFE GOODWATER IP, LIFE18 IPE/LV/000014) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE Programmas un Valsts Reģionālās attīstības aģentūras.

Šī informācija atspoguļo tikai LIFE GOODWATER IP projekta partneru viedokli un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra neatbild par to kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

Projekts "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai" | LIFE 18 IPE/LV/000014 | LIFE GoodWater IP

Īstenošanas laiks 2020. - 2027.

Projekta budžets - Projekta kopējais budžets ir 14 463 050 EUR, tajā skaitā ES LIFE programmas

finansiālais ieguldījums 8 677 830 EUR, Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālais ieguldījums 4 372 616 EUR un projekta partneru līdzfinansējums 1 517 604 EUR.

Projektu finansē:

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Maskavas iela 165, Rīga, LV-1019

Tālr.: +371 67032016 | mob. tālr.: +371 29161173

goodwater@lvgmc.lv

Piesakies jaunumiem, rakstot uz e-pastu

goodwater@lvgmc.lv

Atteikties no vēstuļu saņemšanas

mailer lite